
HÍREK, BESZÁMOLÓK

A FÖLD BOLYGÓ NEMZETKÖZI ÉVE (2007–2009) ZÁRÁSA

A Föld Bolygó Nemzetközi Éve zárókonferenciája (Lisszabon, 2009. november 20–22.)

A Föld Bolygó Nemzetközi Éve (2007–2009; 2008-ban tematikus ENSZ-év) 2009. december 31-én hivatalosan véget ért. A nemzetközi záróülést 2009. november 20–22. között Lisszabonban tartották, amelyen Magyarországról Brezsnaynszky Károly, Szarka László, Kordos László, valamint a 2009. évi földtudományi OTDK két díjazottja: Jankovics Éva (ELTE) és Serfőző Róbert (ME) vett részt.

A lisszaboni rendezvényre egy könyvkiadvány is készült: ehhez a szerkesztők előzetesen minden országból a Földév egy különleges eseményéről kértek összefoglalást. Magyarországról e könyvben a nemzetközi Földév és a hazai Biblia Éve közös rendezvényének, a Föld és Ég (Geológia és Teológia) konferenciának angol beszámolója szerepel, amely mondanivalójával igen élénk visszhangot váltott ki. E beszámoló mondanivalója ugyanis, hogy a tudomány és a vallás – egymás értékeinek és illetékességének kölcsönös elismerése mellett – nem ellenfelei, hanem inkább szövetségesei egymásnak a mindenfajta áltudományos és álvallási köntösbe bújtatott tudatlanság és hiszékenység elleni küzdelemben.

Kiemelkedő munkájáért a mintegy 80 nemzeti bizottság közül 17 – közöttük a magyar – részesült elismerésben, a kitüntetettek egy csempe-világtérkép („azulejo”) darabjait kapták meg.

A Földév eredeti 10 témaköre (a globális környezeti problémák tíz komponense) közül a lisszaboni ülés tudományos része az energia, a talaj és a víz kérdésével foglalkozott. 20-án a „Renewable Energy” és a „Sustainable Land & Water Management” témaköröket tárgyalták. Másnap pedig – sajnos a nemzeti bizottságok ülésével egyidejűleg – a „Planet Ocean”-ról tartottak előadásokat. A záró nap az ismeret-terjesztése volt.

A megújuló energiák témakörében tudományos igényű előadások helyett közhelyeket, a koppenhágai klímacsúcsra készülés jegyében ismerős EU-szlogeneket kellett hallgatni. A „Sustainable Land & Water Management” szekció azonban már legalább a valóságról szólt, legalábbis annyiban, hogy felvillantotta a fejlett országok és a fejlődők ellentétét.

A nemzeti bizottságok ülésén minden országnak nyilatkoznia kellett arról, hogy – az eredeti terveknek megfelelően – be kívánják-e fejezni a nemzeti Földév-bizottság tevékenységét. (A Földév vezetése ugyanis egy Planet Earth Institute alapításán fáradozik.) A szakmai egyesületekkel nem rendelkező országok inkább a folytatás mellett, míg a nagyobb földtudományi hagyományokkal rendelkező országok – így Magyarország is – a befejezés mellett voltak. A magyar Földév-bizottság vezetése úgy gondolja, hogy a

Brezsnaynszky Károly és Szarka László a Földév lisszaboni záróülésén a magyar nemzeti bizottság kiváló munkájának elismeréseként kapott „azulejo”-val

meglévő tudományos és szakmai intézmények közös összefogásával világszerte, így Magyarországon is, tovább vihető a Földév gondolata. A 2008. áprilisi budapesti földtudomány-fesztivál tapasztalatai egyértelműen kijelölik a követendő utat. Eszerint az ismeretterjesztés terén össze kell fogniuk a különféle szakmai egyesületeknek, szervezeteknek, sőt éppen ez az az ügy, amely leginkább össze kell, hogy kösse őket. A Földév legfontosabb, már Párizsban kirajzolódtott felismerése pedig az, hogy az emberiség legnagyobb problémái (úm. túlnépesedés és túlfogyasztás miatt fenyegető, jövőbeni energia-, ivóvíz- és talajhiány) mind kötődnek a földtudományokhoz. A világ ma még csak a klímaváltozásról beszél, amely csak tünet, de nem a probléma maga.

A Földév fő mondanivalója a lisszaboni rendezvényen sajnos elsikkadt. Ennek látható jele, hogy – ellentétben a tavalyi párizsi nyitórendezvénnyel – a honlapra az előadásokat nem tették fel. A Földév vezetése – nem tudni, mi okból (talán a portugál támogatók nyomására?) – elmulasztotta a tanulságokat összegezni.

Az IYPE tudományos programja pénzhiány miatt csak igen töredékesen valósult meg. Egyetlen látható eredménye a OneGeology elindulása. Az ismeretterjesztő program pedig a nemzeti bizottságok és szakmai egyesületek ügyesség-

gétől, lelkesedésétől függött. Az országokénti kormányzati támogatások térképi ábrázolásában Közép-Európában egy nagyjából konstans értékre szuperponálódott dipólusanomáliát képzelhetünk magunk elé, amelynek maximuma Ausztriában van (2008-ban pl. csak óriásplakátokra 100 ezer eurót költöttek), minimuma pedig Magyarországon (7 ezer euró). A Földév sikerességét illetően ugyanakkor Magyarországot Ausztriával együtt emlegetik, ami szerintem csak annyit jelent, hogy elég jól sikerült elleplezni a támogatások hiányát. A tömegmédiába egyébként a világon egyedül a braziloknak sikerült betörni, méghozzá azáltal, hogy elérték, egy televíziós szappanopera-folyam csinos főszereplőjének geológus legyen a filmbeli foglalkozása.

A Földév nemzetközi központjának anyagi nehézségeit jelzi, hogy sem a magyarországi Földév film elkészítését, sem pedig az itteni (IAGA világkonferencia alatti) Planet Earth TV áram- és őrzési díját nem fizették ki. A Planet Earth TV ötlete egyébként egyedül Magyarországon, a soproni IAGA konferencián valósult meg, még Lisszabonban sem volt Föld Planéta TV! (A filmkészítés díját megelőlegező egyesületek, köztük a Magyar Geofizikusok Egyesülete költségeinek megtérítéséről közvetlenül karácsony előtt döntött a Magyar Tudományos Akadémia.)

Az Amerikai Geofizikai Unió év végi találkozója (San Francisco, 2009. december 14–18.)

A Föld Bolygó Nemzetközi Éve (2007–2009) a lisszaboni rendezvényt követően még a világ legnagyobb (16 ezer fős) földtudományi konferenciáján (American Geophysical Union Fall Meeting, San Francisco, 2009. december 14–18.) is jelen volt. Egyrészt egy Union szekció (U11B: The Fruits of International Year of Planet Earth: Implementing Long-Term Activities) keretében összegezték a globális és nemzeti eredményeket, majd a konferencia alatti szakmai kiállítá-

son hat standon volt látható a Földév néhány jelentősebb eredménye.

Magyarország előadással – a Szarka L., Ádám J., Brezsnýánszky K., Haas J., Kakas K., Koppán A.: „Highlights and Impacts of the International Year of Planet Earth in Hungary” c. poszterrel (mivel a teljes szekciót végül poszterszekcióként tartották meg) és kiállítással is szerepelt. A kiállításon több kiadványt, köztük a magyar–angol nyelvű MÁFI geológiai au-

A magyar Földév-kiállítás asztala az Amerikai Geofizikai Unió 2009. évi San Franciscó-i konferenciáján

tós atlasz mellett rövid angol ismertetővel ellátott, magyar anyagokat mutattunk be. A vezetőséget Larry Woodfork (elnök), Werner Janoschek, Edmund Nickless, Wolfgang Eder képviselte az IYPE standokon. Az USA-t Jack Hess, Mexikót Jaime Urrutia, Európából pedig Ausztriát Werner Piller, Magyarországot képviselője, Szarka László. Több ország (pl. Csehország, Szlovákia) postán küldött kiállítási anyagokat.

A beszélgetések során többször szóba került a lisszaboni záróülés sikertelensége. Ezért az AGU-n jelenlévő összes Földév-képviselő részvételével rendkívüli nem hivatalos összejövetel szerveződött, amelyen az UNESCO képviselőjében Robert Missotten (az IYPE Board tagja) is részt vett. Megállapodás született arról, hogy egy hét fős bizottság –

észak- és dél-amerikai, európai, ázsiai, afrikai és ausztráliai tagokkal: Werner Janoschek (Ausztria, elnök), Jack Hess (USA, titkár), Edmund Nickless (UK), Harsch Gupta (India), Tom Beer (Ausztrália), Sospeter Muhongo (Tanzánia), Carlos Oiti Berbert (Brazília) – 2010. február elejéig javaslatokat dolgoz ki a Planet Earth Intézet terve lehetséges alternatíváiként. A cél ugyanis a Földév szellemiségének továbbvitele, és nem feltétlenül intézetalapítás. (Amit egyébként a programigazgató mellett elsősorban azok a fejlődő országok szorgalmazznak, ahol a földtudomány e hároméves ciklus alatt szerveződött meg.) Az IYPE 2010. június 30-ig létezik, a továbbvitelnek addig kell megtalálni a módját. Így ért véget a San Franciscóban a Földév.

A folytatás

Másnap, december 17-én azután újabb fordulat következett be. Kiderült, hogy a „Towards a Global Geoscience Initiative” AGU-rendezvényt („Town Hall Meeting”-et) a Földév nemzetközi tanácsának néhány tagja – többek között Edmund Niblett (UK) és Jack Hess (USA) – éppen a Földév tanulságainak továbbvitelére, a Planet Earth Institute egyik alternatívájának megalapozásaként szervezték. A három elhangzott előadás (Donald J. DePaolo, UC Berkeley: „Alapkérdések a Földről”; Mark Zoback, Stanford: „A CO₂-tározás”; Marcia McNutt, az USGS igazgatója: „Óceánok”) egy bő háromnegyed óra alatt több információt nyújtott a résztvevőknek, mint a lisszaboni ülés összesen. Az este során lé-

nyegében kirajzolódott egy világszerterű, új kezdeményezés, amely a legfontosabb alapvetési területeket (főként globális kérdéseket) világos társadalmi–gazdasági összefüggésrendszerbe helyezi, és amely igényli a tudományos közösségek, kutatásfinanszírozók, kormányok és más intézmények támogatását szerzte a világon. Az elképzelések szerint a még cseppfolyós kezdeményezés az UNESCO, illetve a nemzetközi földtudományi társaságok (IUGS, IUGG stb.) bevonásával, a Földévtől immár teljesen függetlenül valósulna meg. A részletek még sok tekintetben vitathatók, de azt már el lehet mondani, hogy a földtudománynak igenis van megnyugtató jövőképe.

Szarka László
a Földév nemzeti bizottság titkára

Alapkérdések a Földről

Egy amerikai akadémiai (NAS) bizottságnak – Don DePaolo elnökletével – célja az volt, hogy megfogalmazza a földtudomány tíz legfontosabb alapkérdését olyan módon, hogy abból kirajzolódjanak a 21. század tennivalói. A négy csoportra bontható tíz kérdés a következő:

I. Eredet

1. Hogyan jött létre a Föld és a többi bolygó?
2. Mi történt a Föld első 500 millió évében?
3. Hogyan keletkezett az élet?

II. A Föld belseje

4. Hogyan működik a Föld belseje, és hogyan hat ez a felszínre?
5. Mi az oka a lemeztectonikának és a kontinensek létének a Földön?
6. A földi folyamatokat miként befolyásolják az anyagi tulajdonságok?

III. A lakható Föld

7. Mi okozza az éghajlatváltozást, és mennyire változhat az éghajlat?
8. Hogyan formálta az élet a Földet, és hogyan formálta a Föld az életet?

IV. Veszélyek és források

9. Lehet-e előre jelezni a földrengéseket, vulkánkitöréseket és következményeiket?

10. A fluidumáramlások és transzportok hogyan alakítják az emberi környezetet?

A tíz kérdés kissé részletesebb kifejtése a következő:

1. Hogyan alakultak ki a bolygók a csillagok körül? Mit üzennek a meteoritok a csillagrendszerbeli és a korai naprendszerbeli folyamatokról, a Föld kémiai összetételéről és kialakulásáról? A Hold valóban egy óriási becsapódás következménye-e?

2. Hogyan ment végbe a Föld jelenlegi arculatának kialakulása? Mikor és hogyan lett óceán, légkör, földmag? Mikortól van földkéreg?

3. Hogyan és mikor keletkezett az élet? Egyszer vagy többször? Mi az élet, és mi nem az? Van-e élet a Földön kívül?

4. Miként hűti a konvekció a Földet (köpenybeli oszlopszerű feláramlások, rétegzett konvekció, a földmag és a geodinamó evolúciója)? Melyek a kémiai következményei a köpenybeli konvekciónak (vulkanizmus, hidrotermális és földmag–köpeny folyamatok)?

5. Mikor és miért kezdődött a lemeztectonika? Hogyan alakulnak ki az új lemezhatárok? Hogyan és mikor jöttek létre a kontinensek? Milyen átalakulásokon mentek át? Mi a litoszféra alatti köpeny szerepe? Az éghajlat, a tectonika és az erózió hogyan formálja a tájat?

6. Milyen ásványokból áll a bolygók belseje? Milyen méretűek, tulajdonságúak és olvadáspontúak a kristályok? Mennyi víz és szén-dioxid van a Föld belsejében? Hogyan lépnek egymással kölcsönhatásba az ásványok és a víz (nanoskála és geokémia)?

Lehet-e előre jelezni nagy kiterjedésű, sokléptékű és igen lassú földbeli folyamatokat?

7. Milyen folyamatok vezérik az éghajlatváltozást? Miért olyan tartósan vendégszerető az éghajlat? Mi okozta a kivételesen meleg és hideg periódusokat? Mi triggereli a hirtelen éghajlatváltozást? Meghatározható-e a légköri CO₂ földtörténeti alakulása?

8. Hogyan hat az élet a geológiai folyamatokra? Mennyi időn keresztül segítette elő az élet a lakható földi környezet kialakulását? Hogyan befolyásolták az élő szervezetek a légkörben és az óceánban az oxigén keletkezését? Mi okozta a tömeges kihalásokat? Mi vezérli a földtörténeti léptékben a biológiai diverzitás alakulását?

9. Hol és miért keletkeznek földrengések? Hogyan viselkednek a vetők a földrengés előtt és alatt? Melyek a korlátai a földrengés-előrejelzésnek? Mi a földrengések és a tektonikai folyamatok viszonya?

10. Hogyan áramolnak a fluidumok a geológiai közegekben? Melyek a fluidum-kőzet kémiai és biológiai kölcsönhatásai, hőtani és mechanikai változásai? Melyek a többléptékű idő- és méretskálák hatásai a folyadék-kőzet rendszerekre? Mennyire jelezhető előre a folyadék-kőzet rendszerek viselkedése? Lehet-e a földfelszínt úgy igazgatni, hogy fennmaradjanak az emberi populációk és ökoszisztémák?

planetearth[®]
Earth Sciences for Society

The International Year of Planet Earth (IYPE)

Proclaimed by the United Nations for 2008 and established in 80 nations and regions,

Recognizes and congratulates

National Committee for IYPE in Hungary

For its overall best performance during the IYPE Triennium [2007-2009]
And for its major contribution to spread the 'Earth Science for Society' message in Hungary

Prof. Larry Woodfork
Chair of the Board of Directors & Officers
International Year of Planet Earth Corp.

A 2009. ÉVI PRO GEOPHYSICA EMLÉKÉRMEK KIOSZTÁSA

Az ELGI Borbála napi ünnepe 2009. december 4-én volt. Ez a nap mindig izgalmasabb a többinél. Ez egy kicsit különleges nap, emelkedettebb, ünnepibb a hangulat, mint máskor. Különösen vonatkozik ez a kitüntetendőkre, akik – bár előzetes értesítést kapnak az Emlékérem odaítéléséről – mégis csak akkor hiszik el, amikor az már kezünkben van, amikor kezét ráz velük az ELGI igazgatója és Pályi András, az ELGA kuratóriumának elnöke.

Az ünnepség napirendjét a 2009. évi PRO GEOPHYSICA Emlékérmek kiosztása, az év folyamán nyugdíjba ment munkatársak búcsúztatása, az Eötvös Loránd Emlékgyűjtemény múzeumi–pedagógiai termének megnyitása és az ezt követő fogadás alkotta.

A kitüntetések átadásának hangulatát több körülmény emelte. A díjazottak arcán elégedettség, boldog mosoly volt megfigyelhető bármilyen korosztályhoz tartoztak is, tudták, hogy több mint húsz évi kemény, eredményes munka megérdemelt elismerése a PRO GEOPHYSICA díj.

Tovább emelte az ünnepség hangulatát, hogy Németh Lajos festőművész kollégánk kiállítási képei az ELGI konferenciatermének falán üdvözölték mindazokat, akiknek tekintete odavetődött, hogy az ünnepség szünetében és az után is

gyönyörködjenek azok témájában és színvilágában. Ezek a szép tájképek változatosságukkal jól illeszkedtek a terem falán már régen ott lévő portrékhoz. Intézetünk eltávozott nagyjainak (Eötvös Lorándtól Ádám Oszkárig) arcképét Lajos barátunk úgy festette meg, hogy legtöbbjüket személyesen is ismerte, dolgozott velük, és fényképeik – amelyek alapján festett – az emlékezés valóságával elegyedve alkalmas modellt képeztek.

Az ünnepségre meghívtuk társintézményeink és kapcsolataink képviselőit, hogy együtt örüljenek velünk. Így a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal (MBFH), Magyar Állami Földtani Intézet (MÁFI), Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) Geofizikai és Űrtudományi Tanszéke, Miskolci Egyetem Geofizikai Tanszéke, a soproni Geodéziai és Geofizikai Kutatóintézet (GGKI) képviselőit, továbbá az MTA elnökét, az MTA X. osztályának elnökét és Budapest Zugló kerületének polgármesterét, valamint az Országos Műszaki és Közlekedési Múzeum vezetőit, ill. a Magyar Geofizikusok Egyesületét és barátainkat. Bár terminusegyeztetési nehézségek miatt nem minden említett intézmény képviseltette magát, mégis zsúfolásig megtelt az ELGI konferenciaterme.

A levezető elnök Pályi András kuratóriumi elnök, a kitüntetések átadója Fancsik Tamás igazgató volt. Ő búcsúztatta – a hagyományos 3 puttynos aszúval – a nyugdíjba vonult Kloska Károly kollégánkat is.

A múzeum (Eötvös Loránd Emlékgyűjtemény) utolsó egységének, a múzeumi–pedagógiai szobának elkészülte és megnyitása kapcsán dr. Baráth István mondott rövid összefoglaló beszédet. A múzeumi–pedagógiai szobáról lapunk következő számában részletes tájékoztatást adunk.

Az ünnepség záró fejezeteként fogadás volt, amely közben és után a jelenlévők megtekintették az Eötvös Loránd Emlékgyűjteményt, különös tekintettel annak 3. egységére, a múzeumi–pedagógiai teremre.

Végeredményben nagyszerű szakmai találkozóznak bizonyult az összefogás, elmerengtünk múltunk emlékein, amelyek biztatást adtak a jövőre nézve is. Annyi hitet bizonyosan adtak, hogy érdemes gazdag és szép geofizikai szakmánkat művelni, múltunkat megbecsülni és ápolni.

Az ünnepség előtti hangulat

Az ünnepséget dr. Fancsik Tamás, az ELGI igazgatója nyitja meg (mellette Pályi András és dr. Baráth István)

A résztvevők egy csoportja (b. j.: Sággy György, dr. Halmai János, dr. Késmárky István, Takács Sándor, dr. Kordos László)

A 2009. évi Pro Geophysica díjasok (b. j.: Takács Sándor, Kónya Albert, dr. Nagy Attila, Imre Gábor, Mezey Mária, dr. Fancsik Tamás, igazgató, dr. Pleszkáts Tibor és Pályi András, kuratóriumi elnök)

A PRO GEOPHYSICA Emlékérmét 2009-ben – betűrendben – a következők kapták:

Imre Gábor

1967-ben született Pécsen. 1986-ban érettségizett, és még abban az évben megkezdte másfél éves sorkatonai szolgálatát. 1988-ban került az ELGI Paleomágneses Laboratóriumba, ahol azóta is dolgozik. Az első években főként a számítógépes programozás érdekelt, kisebb kiértékelő programok készítése mellett a laboratóriumban korábban készült online mérő és kiértékelő programrendszert fejlesztette tovább, hogy azt az operátor egyszerűbben használhassa. Érdeklődése a számítógépek iránt később sem változott, a programozás mellett a számítógépek és perifériák gondozása, karbantartása, a laboratórium belső hálózatának kiépítése is Imre Gábor nevéhez fűződik. Utóbbi azért különösen

fontos, mert a számítógépek hálózatba kapcsolása hatékony adatkezelést, -kiértékelést tett lehetővé.

Imre Gábor a paleomágneses kutatás többi munkafolyamatába is bekapcsolódott és a Paleomágneses Laboratóriumban töltött évek alatt nemcsak megtanulta a munkafolyamatokat, hanem sok területen tökéletesítette az eszközöket és a módszereket. Ezek közül a legfontosabbak a terepi mintavétellel kapcsolatos újításai (pl. kísérletei a fúrókoronák gyémántjának összetételével, alakjával és szemnagyságával, amely gránitok és hasonlóan kemény kőzetek mintázására alkalmassá tették a fúrókat, mintavevő tervezése lágy üledékekhez, a Curie-pont mérésére szolgáló berendezés hűtőrendszerének modernizálása), valamint az előadások és publikációk technikai kivitelezésével kapcsolatosak. Munkája nélkülözhetetlen a pályázatok és jelentések készítésében is.

Imre Gábor elsajátította a paleomágneses kutatások számára fontos földtani alapismereteket, és figyelemmel kíséri

A Gábor Dénes-díjjal kitüntetett Gili László (ELGI) az igazgató méltatását hallgatja (előtérben: dr. Bencze Géza, Jánváriné Kantor Ilona és László István)

Az utolsó háromputtonyos (dr. Fancsik Tamás és Kloska Károly, aki nyugdíjas lett)

A pohárköszöntő előtti pillanat (b. j.: Jávorkáné Valika, dr. Horn János, Hegybíró Zsuzsanna, dr. Fancsik Tamás és dr. Bodoky Tamás, aki méltatja Sédy Loránd és Baráth István kollégák szerepét a geofizikai műszergyűjtemény létrejöttében)

a paleomágneses kutatások nemzetközi trendjeit is. Az elmúlt 20 évben az ELGI Paleomágneses Laboratóriumának szinte minden hazai és nemzetközi projectjében részt vett, és kivívta az együttműködő partnerek osztatlan elismerését.

A PRO GEOPHYSICA kitüntetés a fenti munkák elismerését jelenti.

Kónya Albert

1943-ban született Kolozsváron. A budapesti II. Rákóczi Ferenc Gimnáziumban érettségizett.

Miután 1966-ban az Eötvös Loránd Tudományegyetemen megkapta geofizikusi diplomáját, az ELGI-ben kezdett dolgozni. Az első éveket a szeizmikus csoportnál, terepen töltötte. Először észlelő volt, majd kiértékelő, később pedig csoportvezető.

A hetvenes évek elejétől a központban dolgozott, és az ELGI-ben érvényes szokásoknak megfelelően neki is több

feladata volt. Az egyik alapfeladata a különböző kutatási témák (földtani alapkutatás, bauxit-, víz-, szén- és uránkutatás) koordinálása mint témafelelős és témacsoport-vezető.

A másik feladata volt külföldi munkák szerzése és végzése. Ennek keretében dolgozott Mongóliában, ahol vizkutatást folytattak, és Iránban, ahol mérnökgeofizikai méréseket végzett víztározó építése előtt. Mintegy 10 év alatt sok külföldi geofizikai mérésre készített ajánlatokat kollégáival.

A hosszas „tanulási” szakaszt siker koronázta. A nyolcvanas évek elején három szeizmikus mérési tendert nyert az ELGI Görögországban. Ezekre a mérésekre az ajánlatkészítést ő irányította, később a helyszínen is ő készítette elő a helyet a csoport megérkezése előtt. Részt vett a csoport munkájának irányításában és ő tartott a kapcsolatot a megbízó képviselőivel.

A következő siker egy ausztriai szeizmikus mérés elnyerése volt 1986-ban. Itt csodálatos környezetben együtt

A nullszaldós szovjet laktanyák kérdése (előadó: dr. Nemesi László, hallgatóság: dr. Ormos Tamás, Jánváriné Kántor Ilona, dr. Bencze Géza, dr. Drahos Dezső, Jávorkáné Valika)

Az Országos Műszaki és Közlekedési Múzeum képviselői az ünnepségen (dr. Bencze Géza és Bertáné dr. Varga Judit)

küzdött a csoport tagjaival, hogy az akkor már elavult analóg berendezésekkel megfelelő minőségű mérést készítsenek.

1990-ben a körülmények úgy adódtak, hogy elhagyta a geofizikai pályát. Egyéb érdekes területek megismerése után nagy örömeire szolgált, hogy 1998-ban vissza tudott térni a szakmához. Ekkortól a MOL Rt. felszíni geofizikai csoportjánál dolgozott, ahol feladata volt szeizmikus mérések, mérési szerződések előkészítése és a mérések ellenőrzése a MOL különböző koncessziós területein. Ennek keretében 10 év alatt minőségi ellenőrként, vagyis 'supervisor'-ként dolgozott magyarországi, törökországi, szíriai, jemeni, pakisztáni, kazah és orosz szeizmikus olajkutató méréseknél.

2008 elejétől, nyugdíjba vonulásától mint magánvállalkozó rövidebb supervisor munkákat vállalt Oroszországban, Pakisztánban és Szlovéniában.

Sokat tett a magyar geofizika nemzetközi elismeréséért és megbecsüléséért. Ez a kitüntetés ezeknek a tevékenységeknek az elismerése.

Mezey Mária

1929-ben született Budapesten. Az Állami Erzsébet Nőiskolába járt gimnáziumba. Érettségi után a Pázmány Péter Tudományegyetemre iratkozott be, ahol 1951-ben nyelvtanári diplomát szerzett német–francia szakon. Friss diplomával a kezében nyelvtanárként nem tudott elhelyezkedni, mert az orosz nyelv kötelezővé tétele miatt a német és francia nyelv középiskolai oktatását megszüntették. Álláskeresés közben jutott tudomására, hogy a Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet meghirdette első középkáderképző tanfolyamát, amelyre jelentkezett, és arra felvételt is nyert.

Az 1951. szeptember folyamán induló féléves tanfolyam elvégzése után 1952 tavaszától a Szeizmikus Osztály főként dunántúli terepi kutatócsoportjainál dolgozott kiértékelő–számolói munkakörben. 1958-ban kötött házasságot munkatársával, Polcz Ivánnal, aki akkor a Szeizmikus Osztályon terepi észlelői munkakört töltött be.

1961-től az osztály belső állományában tevékenykedett részben idegen nyelvű fordítói, részben szerkesztő–számolói munkakörben a Mituch Erzsébet által irányított földkéreg-kutató témában.

1974–1978 közötti időszakban Kubában volt családjával, ahol férje mint geofizikus szakértő több magyar geológus és bányamérnök társával dolgozott együtt a Központi Földtani Hivatal kiküldetésében a Bányászati Minisztérium kutatásokat irányító hivatalában.

Beiratkozott egy havannai nyelviskolába, és addigi nyelvtudása alapján gyorsan megtanulta a spanyol nyelvet. 1977-től a kubai Magyar Nagykövetség kérésére a Kubába kiutazó műszaki szakértő csoportok (televízió, rádió, világítástechnika) kísérőjeként tolmácsolt alkalmanként társadalmi munkában.

Hazatérésük után a dr. Posgay Károly által irányított Szeizmikus és Számítástechnikai Főosztályon a nemzetközi kapcsolatok ügyintézője lett. 1984-ben nyugdíjba ment, 2008 óta tizunokás nagymama.

Dr. Nagy Attila

1962. augusztus 3-án született Budapesten. Középiskolai tanulmányait 1981-ben a Fazekas Mihály Fővárosi Gyakorló Gimnáziumban fejezte be. 1987-ben diplomázott az ELTE geofizikus szakán. Friss diplomával a zsebében került az ELGI Mélyfúrásgeofizikai Főosztály keretében működő Kútgeofizikai Metrológiai Bázisra. Feladatai közé tartozott a sorozatban gyártott nukleáris karotázsszondák mechanikai és minőségvizsgálata, hitelesítése, módszertani fejlesztés, valamint műszerek, szondák műszaki átadása a vevőknek. Részt vett a vizsgálatoknál alkalmazott statisztikai és hibanalízis bevezetésében és továbbfejlesztésében, valamint a Metrológiai Bázis fejlesztéséhez kapcsolódva hitelesítő berendezések beüzemelésében. Irányításával készült az áramlásmérő szonda hitelesítő berendezése. 1992-től francia állami ösztöndíj elnyerése után a montpellier-i egyetemen

A múzeumi–pedagógiai szobában (b. j.: dr. Kordos László, dr. Polcz Iván, Kakas Kristóf, Szabó Zoltán, László István)

dolgozott. Kutatási területe a geokémia és a kapcsolódó analitikai módszerek kidolgozása finomítása volt. Ezen belül foglalkozott az ICP-MS (induktívan csatolt plazma-tömegspektrométer) módszerrel, majd egy innen indított közös francia–magyar kutatási projekt keretében a Zala–Kis-Balaton–Keszthelyi-öböl terület vízgeokémiai kutatásaival. Ugyanott, az utóbbi téma kidolgozásából doktori (PhD) fokozatot szerzett. Hazatérve, 1996-tól a Radiometriai és Elemanalitikai Laboratórium munkatársa, 2004-től vezetője. Eközben, az 1998–1999-es években, Líbiában műszaki ellenőrként vett részt vízkutató fúrásokban végzett karotázsmérések ellenőrzésében. A laboratóriumban szakterületei gamma-spektrometriai mérések, neutronaktivációs és röntgenfluoreszcens elemanalízis. Renner Jánossal kezdte el az egész országra kiterjedő alap radiometriai állapot felmérést, amelynek eredményeit több nemzetközi szakmai fórumon előadta, publikálta. Nevéhez fűződik a laboratóriumban a hiteles gamma-spektrometriai mérések feltételeinek megteremtése, a pontos mérési módszer kidolgozása.

Dr. Pleszkáts Tibor

1942. október 4-én, Pápán született. Pápán érettségizett, majd 1960–1965 között a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen tanult és bányageológus mérnöki oklevelet szerzett.

Az egyetem befejezése után a Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézetbe került, amely az egyetlen hazai munkahelye volt.

1965 augusztusától az alföldi szeizmikus kutatási munkálatokban vett részt, 1971–73 között Mongóliában egy vízkutató expedícióban dolgozott. Azután a KGST tengerkutató programmal (Intermergeo) foglalkozott. 1978–80 között ismét Mongóliában tevékenykedett a Nemzetközi ércutató expedíció magyar részlegének vezetőjeként.

1980-tól 1990 közepéig az ELGI Nemzetközi Kapcsolatok Osztályát vezette. Szervezte az ELGI geofizikai műszer-exportját a kelet-európai és szovjet piacokra. Feladata volt az ELGI Public Relation létrehozása, állandó megújítása, szinten tartása mind a magyar minisztériumokkal és tudományos intézetekkel, mind a KGST országok földtani–geofizikai szervezeteivel.

Sikeres munkát végzett kollégáival az 1985. évi EAEG Budapesti Kongresszusának és Műszerkiállításnak a szervezésében, lebonyolításában.

1980-ban egyetemi doktori címet nyert el a „Sekély szeizmikus mérések módszertana” c. dolgozattal a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen, majd 1988-ban a Külkereskedelmi Főiskolán nemzetközi marketing szaküzemgazdász képesítést szerzett. Angol, német és orosz nyelvi szakfordító.

1990-től Londonban (Holwood) dolgozott a Seismograph Service, Ltd. (SSL) szeizmikus kutató cégnél kelet-európai marketing manager beosztásban. 1993-ban az SSL-t bekebelezte a Schlumberger, így átkerült a Geco-Praklához, ahol Hannoverben, Londonban (Gatwick) és Moszkvában volt állandó kiküldetésben 1998. december 31-ig.

Első terepi munkája 1965-ben Abonyba, utolsó 1998-ban Nebit Dagba (Türkmenisztán) vezetett.

Nyugdíjasként tett „kiküldetései” a Himalája országai-ba vezettek, úm. Nepál, Tibet (Lhásza), Bhután, Ladakh és

Sikkim (India). Tibor sokat és eredményesen dolgozott a magyar geofizika nemzetközi elismeréséért.

Takács Sándor

1941-ben született Dunaföldváron. Középiskolába az újpesti Könyves Kálmán Gimnáziumba járt. Műszaki tanulmányait a Budapesti Műszaki Egyetemen kezdte 1965-ben, melyet betegség miatt félbe kellett szakítania, majd később a Kandó Kálmán Műszaki Főiskola Villamos Üzemmérnöki Karán szerzett diplomát. 1971. január 1-jétől az ELGI munkatársa lett.

Mint ELGI-alkalmazott, első hat hónapját a Központi Fizikai Kutató Intézet Elektronikai Főosztályán töltötte, ahol részt vett az ELGI számára folyó digitális karotázsalomás fejlesztésében. Miután az ELGI-ben a Karotázts Műszer Osztályon a Digitális Műszercsoport kialakult, a fejlesztőmunka az ELGI-be tevődött át.

Itt kezdetben feladata az A/D-konverter és az ahhoz kapcsolódó áramkörök tervezése és gyártása, valamint terepi próbái voltak.

Részt vett az NDK számára kooprodukcióban fejlesztett középkarotázsalomás létrehozásában és az NDK-beli terepi mérésekben. Feladata a mélységmérés és a fotoregisztrálóhoz tartozó mélységkorrekciós áramkörök kialakítása volt.

Részt vett a Mecseki Ércbányák számára kialakított speciális uránkutató karotázsmérőkocsik kialakításában. Feladata – az ELGI-fejlesztésű spektrálszondákhoz kapcsolódó – az akkori technikai színvonal mellett igen nagy jelsűrűségűnek számító impulzusamplitúdó mérése és digitális rögzítése volt (terepi spektrumanalizátor).

Az 1970-es években az ELGI kiváló dolgozója lett. 1981-ben a Minisztertanács által adományozott Kiváló Munkáért állami kitüntetést kapta.

A 70-es évek végén és a 80-as évek elején észak-koreai megrendelésre készülő olajkutató karotázsműszerkocsik összeállítását vezette, majd Észak-Koreában terepen sikeresen átadta, és az ottani kezelőszemélyzetet betanította.

Később a felmerült igényeknek megfelelően kis átmérőjű (43 mm) szilárd hasznosásvány- és vízkutatásban alkalmazható akusztikus karotázsműszer fejlesztésbe kapcsolódott be, annak továbbfejlesztésével foglalkozott, és a digitális egységgel szemben támasztott újabb követelmények műszeres megvalósításában dolgozott. Ez a műszercsalád (MOLE) napjainkban is alkalmazásában van.

A 80-as évek második felében a Karotázts Rendszerek Osztályának vezetésével bízták meg. Ennek az osztálynak a feladata volt a Karotázts Műszer Osztályok által előállított szondák, felszíni egységek terepi műszerkocsikba való telepítése, terepi tesztelesek elvégzése, a hazai és külföldi terepi átadása, esetleges betanítása.

Munkaviszonya az ELGI-ben 1992-ben szűnt meg a műszerfejlesztés és a műszergyártás általános felszámolása kapcsán. Kapcsolata az ELGI-vel nem szűnt meg teljesen, mint kisvállalkozó néhány kisebb fejlesztési feladatot kapott az ELGI-től.

Sokoldalú tevékenysége miatt megérdemelten kapta meg a PRO GEOPHYSICA Emlékérmét.

Baráth István